

BRIEFADVIES

19 januari 2012

Briefadvies betreffende de erkenning van de bosgroep
Antwerpen Zuid

2012|12

Mevrouw Marleen Evenepoel
Administrateur-generaal
Agentschap voor Natuur en Bos
p/a Ferrarisgebouw
Koning Albert II-Laan 20
1000 Brussel

datum	19 januari 2012
uw referentie	11-11688
onze referentie	02/L17/2012/73
betreft	Briefadvies betreffende de erkenning van de bosgroep Antwerpen Zuid

Mevrouw de administrateur-generaal,

1. Inleiding

Vereenvoudiging van adviezen. De Minaraad zet in dit advies de vereenvoudiging door die in de erkenningsadviezen voor natuurreservaten al werd ingezet. De adviezen met betrekking tot de erkenning van bosgroepen zullen in tegenstelling tot eerdere adviezen briefadviezen worden. Dit briefadvies zal niet meer uitgebreid ingaan op de juridische kant¹ en het beschrijven van de bosgroep². De Minaraad stelt dit briefadvies op aan de hand van de 12 doelstellingen die het bosdecreet aan de bosgroepen oplegt.

Termijnen en ontvankelijkheid van adviesvraag. Zoals artikel 8 van het bosgroepenbesluit aangeeft geeft de Minaraad binnen de twee maanden na ontvangst over het erkenningsdossier advies. Hij doet dit op basis van de aanvraag van de bosgroep en een verslag van het ANB. De Minaraad ontving de adviesvraag op 2 december 2011. Deze adviesvraag bevatte de benodigde documenten.

Definitieve erkenning. De Bosgroep Antwerpen Zuid (BGAZ) werd na een pilootperiode (2006-2007) opgericht op 8 mei 2008 en voorlopig erkend sinds 1 januari 2009. De aanvraag kadert in een definitieve erkenning voor de periode 2012-2017.

Personeelsproblematiek. De Minaraad neemt akte van de langdurige afwezigheid van de coördinator, de opeenvolgende vervangingscontracten en het vrijwillig engagement van de leden van de bosgroepen om dit erkenningsdossier rond te krijgen.

2. Overzichtstabel³

De Minaraad vindt het een meerwaarde wanneer bij de evaluatie van een erkenningsdossier transparant cijfermateriaal voor handen is. Het dossier bevat cijfers, zei het verspreid en niet coherent. Omwille van die reden heeft de Minaraad getracht zelf een tabel op te stellen die als voorbeeld kan dienen en waar mogelijk als leidraad

---

¹ Hiervoor verwijst de Raad naar de eerdere erkenningsadviezen, bijvoorbeeld Advies 2009/35, 2009/36 en 2010/65 en meer bepaald hoofdstuk 1 (pp. 5-6).

² Hiervoor verwijst de Raad naar het beleidsplan van de Bosgroep Antwerpen Zuid, pp. 5-13.

³ Deze tabel werd samengesteld op basis van de gegevens in het dossier. Door het gebrek aan uniformiteit in van de erkenningsaanvragen, is het onmogelijk om op basis hiervan eensluidende statistieken te genereren.

dient voor de evaluatie. Zoals onder titel 4 van dit briefadvies te lezen valt, vindt de Minaraad het niet evident om deze tabellen betrouwbaar in te vullen op basis van het voorliggende dossier.

Antwerpen Zuid	2009	2010	2011
<i>Bedrag aan subsidiëring dat jaar</i>	137 427,56	115170,02	Nog niet bekend in dossier
<i>Aangroei aantal aangesloten leden (absoluut)</i>	n.v.t.	+31	+17 (aug '11)
<i>Totaal aantal aangesloten leden</i>	126	157	174
<i>Aangroei bossen (in ha)</i>	Geen referentie voor 2008	97,82	27.93
<i>Totaal aantal bossen (in ha)</i>			1898,76
	<i>Waarvan bos onder UBP (in ha)</i>		14.01
	<i>Waarvan bos onder GBP (in ha)</i>		0
	<i>Waarvan aantal reservaat (in ha)</i>		Geen informatie
	<i>Overige in ha</i>		
<i>Publiek/privaat ratio (aantal leden)</i>	0.2	0.15	0.14
<i>Publiek/privaat ratio (in ha)</i>	0.81	0.73	0.63
<i>% bos leden/ totaal werkingsgebied</i>	26%	28%	28%
<i>% leden/ totaal aantal bouseigenaars</i>	23%	29%	32%

De Minaraad geeft nog mee dat andere interessante indicatoren voor sensibilisering en duurzaam bosbeheer kunnen zijn: (1) aantal terreinbezoeken per jaar; (2) oplage van het bosgroepijdschrift; (3) aantal aangevraagde kapmachtigingen.

3. Toetsing van doelen middels het evaluatieverslag

D1. Stimuleert de bosgroep tot duurzaam bosbeheer? De Minaraad vindt in de visie en de missie van de bosgroep⁴ het engagement om duurzaam bosbeheer te stimuleren. Het vooropstellen van een extra doelstelling (vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor duurzaam bosbeheer) is een goed uitgangspunt om duurzaam bosbeheer te stimuleren⁵. Uit het cursusaanbod⁶ blijkt aandacht voor duurzaam bosbeheer, zoals de ecologische component van duurzaamheid⁷ als ook de sociale component (veiligheid)⁸ en de economische component⁹. De vierde strategische doelstelling¹⁰ 'optimalisatie van de beheersorganisatie met het oog op het bereiken van duurzaam bosbeheer', en meer bepaalt de intentie om richtlijnen te formuleren, kan bijdragen tot het stimuleren van duurzaam bosbeheer. De Minaraad merkt op dat het aantal formele vormingsactiviteiten eerder aan de lage kant is. Anderzijds creëert het systeem van bosconsulenten veel informele momenten waarbij duurzaam bosbeheer gestimuleerd wordt. De Minaraad baseert zich in haar oordeel op het verslag van het ANB waarin gesteld wordt dat de bosgroep veel aandacht besteedt aan de sensibilisatie van de bouseigenaars¹¹. Wellicht wordt dit vooral gerealiseerd tijdens het hoge aantal

⁴ Beleidsplan p.14.

⁵ Beleidsplan p. 17.

⁶ Activiteitenverslag bijlage 6.

⁷ 'Wat vertellen planten mij?', 'Beheer van bosranden', 'Herkennen van bomen en struiken'

⁸ De verschillende modules veilig werken met kettingzaag.

⁹ 'Houten constructies' als stimulering van het gebruik van hout als bosbouwproduct.

¹⁰ Beleidsplan p. 19.

¹¹ Verslag ANB p.5.

terreinbezoeken van de coördinator en de bosconsulenten¹². De Minaraad merkt op dat een analyse van de noden op het gebied van duurzaam bosbeheer en het geplande sensibiliserings- en vormingsaanbod kan helpen bij het realiseren van deze doelstelling.

D2. Leidt de bosgroep tot het afstemmen van beheersdoelen? Uit het activiteitenverslag leidt de Raad af dat er één uitgebreid bosbeheersplan in voorbereiding is, waarbij een twintigtal privé-eigenaars deelnemen voor een oppervlakte van 14,01ha. De tabel geeft aan dat er geen enkel beperkt beheerplan werd gerealiseerd, maar dat er één aanvullend beperkt beheerplan in voorbereiding is voor een oppervlakte van 6,13ha met één eigenaar. In het beleidsplan geeft de bosgroep een aantal concrete streefcijfers, zoals het doel om tijdens de planperiode drie gezamenlijke uitgebreide beheersplannen en twee gezamenlijke beperkte beheersplannen te realiseren¹³. De Raad onderstreept het belang om bij deze ambities een evenwicht te vinden tussen de aandacht voor de uitvoering van gevestigde plannen en het behouden van energie voor het aantrekken en activeren van nieuwe leden en hun bossen. De Raad stelt dat dit een goede opvolging van de werking vereist en waar nodig bijsturing.

D3. Bevordert de bosgroep de samenwerking inzake bosbeheerwerken? Het verslag van ANB geeft een overzicht van de samenwerkingsverbanden voor bosbeheerswerken¹⁴. De Raad volgt het ANB in zijn advies dat er in de toekomst meer aandacht kan besteden worden aan gezamenlijke bosbeheerswerken in functie van het realiseren van de ecologische bosfunctie.

D4. Draagt de bosgroep bij tot de verbeterde organisatie van de houtwinning? Uit het activiteitenverslag blijkt dat de bosgroep één gezamenlijk lot industriehout realiseerde en negen loten gezamenlijke loten brandhout¹⁵. In de doelstelling voor 2012-2017 lezen we dat de bosgroep 6 industriële houtverkopen en 6 brandhoutverkopen wil realiseren¹⁶ (ANB spreekt in zijn verslag van een jaarlijkse verkoop gedurende de planperiode¹⁷). De Minaraad volgt het ANB in zijn conclusie dat de bosgroep aan deze doelstelling voldoende aandacht besteedt.

D5. Verbeterd de bosgroep het recreatieve medegebruik? De algemene vergadering werd ingeleid door een geleide wandeling die aandacht had voor de toegankelijkheidsregelingen van bossen¹⁸. Aan de andere kant werd geen enkel toegankelijkheidsreglement opgemaakt of goedgekeurd¹⁹. Operationele doelstelling 8 luidt: *'Promoten van toegankelijkheid in bossen'*. In de boordtabel met indicatoren geeft de bosgroep wel concrete streefdoelen²⁰. Het louter promoten van de toegankelijkheid is niet specifiek genoeg om de doelstelling 'verbeteren van recreatief medegebruik' te realiseren. De Raad beveelt aan om OD8 te herformuleren in lijn met de decretale doelstelling, bijvoorbeeld: "Realiseren van een verbeterde toegankelijkheid in bossen". Daarnaast merkt de Raad op dat de twee geformuleerde acties²¹ zich richten op het initiatief van de leden van de bosgroep. De Raad is van mening dat een actievere houding vanuit bestuur, bosconsulenten en personeel zonder al te veel inspanning zal resulteren in een sterker ontwikkeld recreatief medegebruik. De Raad vraagt zich af hoe de bosgroep de doelstelling van één toegankelijkheidsreglement per jaar wil realiseren

---

¹² Bijlage 11 bij het activiteitenverslag, p. 48.

¹³ Beleidsplan p. 24.

¹⁴ Verslag ANB p. 6.

¹⁵ Bijlage 11 bijlage 11 bij activiteitenverslag, p. 48.

¹⁶ Beleidsplan p. 24

¹⁷ Verslag ANB p. 7.

¹⁸ Bijlage 2 bij het activiteitenverslag, p. 3.

¹⁹ Bijlage 11 bij het activiteitenverslag, p. 49.

²⁰ Beleidsplan p. 24.

²¹ Beleidsplan p. 22.

indien geen enkele boseigenaar zich spontaan aandient. In de realiteit zal de bosgroep in deze wellicht actief wervend moeten optreden. Daarnaast volgt de Raad het ANB in zijn advies²² om prioriteiten te stellen bij het realiseren van de ambitieuze doelstelling van 3 toegankelijkheidsreglementen in de beleidsperiode 2012-2017.

D6. Verbetert de bosgroep de organisatie van de bosarbeid? Het opleidingsaanbod biedt antwoord op veiligheidskwesties op het gebied van bosarbeid. De bosgroep organiseert ook de inzet van groenjobs voor de uitvoering van onrendabele beheerswerken. In 2009 werden in ongeveer 40 ha bos beheerswerken uitgevoerd met in totaal 370 mandagen voor de bosgroep Antwerpen Zuid. In 2010 werden in ongeveer 65 ha bos beheerswerken uitgevoerd. In 2011 werden voor de periode januari-augustus voor ongeveer 33ha beheersovereenkomsten afgesloten.²³ De eerste operationele doelstelling van strategische doelstelling 4 stelt zich ten doel meer sturing te geven aan de arbeiders.²⁴ De Raad stelt zich de vraag of deze doelstellingen voldoende zijn. Zo lijkt één trimestrieel overleg met de ploegbazen erg weinig.

D7. Leidt de bosgroep tot een verbeterde afstemming van gebruikswijzen? Uit het activiteitenverslag kan weinig afgeleid worden over de aandacht die de bosgroep de voorbije jaren besteed heeft aan het afstemmen van verschillende initiatieven van andere actoren in de regio. Het beleidsplan geeft een indicatie met de netwerkinventaris. Hieruit kan de Raad afleiden dat er bepaalde relaties opgebouwd zijn, maar andere nog niet opgebouwd²⁵. De Raad beveelt aan om hier in de volgende jaren aandacht aan te besteden en daadwerkelijk invulling te geven aan strategische doelstelling 4²⁶.

D8. Stimuleert de bosgroep tot de responsabilisering van de bosbeheerders? Operationele doelstelling 4 'Responsabiliseren van de eigenaars'²⁷ komt aan deze doelstelling tegemoet. De Raad beveelt aan om aan OD4 A2, A3, A4 en A6 een meer concrete invulling te geven, waar nu een blanco veld is. De Raad leidt –in vergelijking met andere operationele doelen- af dat deze doelstelling nog voor verfijning vatbaar is.

D9. Wordt de ecologische functie ingevuld op het niveau van de bosgroep? De vierde strategische doelstelling²⁸ stelt voorop dat 'Mogelijke opportuniteiten (...) onder meer in het kader van de uitvoering van de IHD of andere natuurinrichtingen (...). De bosgroep engageert zich om zich te (laten) informeren op de komende plannen en programma's en als betrouwbare partner mee te werken aan de realisatie ervan (OD 5, 7, 8).' OD7 heeft betrekking op het inzetten op duurzaam bosbeheer in SBZ en VEN-gebieden. De Raad vraagt zich echter af of een actie als A3 ook ingezet wordt in bosgebieden buiten SBZ of VEN en hoe dit zich vertaalt in de doelstellingen.

D10. Wordt er rekening gehouden met de noden van de lokale gemeenschap? Het betrekken van lokale organisaties en instanties, zoals gemeentes, provincie, verenigingen, die werkzaam zijn in het projectgebied, is een belangrijke doelstelling van de bosgroep. De betrokkenheid van een aantal lokale besturen is een positieve zaak²⁹. Daarnaast ziet de Raad verschillende doelstellingen en acties onder de eerste strategische doelstelling die wijzen op aandacht voor de lokale gemeenschap (OD1 A1,

---

²² Verslag ANB p. 7.

²³ Verslag ANB p. 6.

²⁴ Beleidsplan p. 21.

²⁵ Beleidsplan p. 7.

²⁶ Beleidsplan p. 19.

²⁷ Beleidsplan p. 21

²⁸ Beleidsplan p. 19.

²⁹ Zie bijvoorbeeld leden van de AV en de Raad van Bestuur, Activiteitenverslag p. 3.

A2, A3, A6; OD3 A1, A7, A8, A9; OD4 A3)³⁰. De Raad merkt op dat deze initiatieven tijdig geëvalueerd moeten en waar nodig bijgestuurd moeten worden om aan de opmerking van ANB tegemoet te komen dat de bosgroep nog meer aandacht kan besteden aan haar externe communicatie³¹.

D11. Worden er initiatieven genomen om bosbeheerders van kleine eigendommen te doen toetreden? In 2011 was ongeveer 1/3de van de leden een boscigenaar met een boscigendom kleiner dan 1 ha die 32 ha vertegenwoordigen op een totaal van 1898ha. Van de 14 nieuwe leden in 2011 behoren er 9 tot deze categorie.³² Voor 2011 streeft de bosgroep naar 25 nieuwe leden. Voor 2012 (wanneer er een nieuwe adjunct-coördinator is aangeworven) streeft de bosgroep naar 30 nieuwe leden per jaar. Volgens het verslag van ANB is dit een realistisch streefcijfer.³³ De Minaraad volgt de aanbeveling van het ANB dat de bosgroep de volgende jaren extra aandacht moet besteden aan de ledenwerving bij deze kleine boscigenaars.

D12. Richt men zich, desgevallend, op de doelen van een natuurrichtplan? Deze kwestie lijkt niet van toepassing te zijn op de betrokken bosgroep.

4. Procesaanbevelingen

Aanbevelingen uit het verleden. In eerdere adviezen gaf de Minaraad aanbevelingen met de bedoeling het proces van adviesverlening inzake (her)erkenningen te verbeteren door o.a. de kwaliteit en de transparantie van de verschillende documenten te verhogen. In 2010 vroeg de Minaraad bijvoorbeeld om een overzichtstabel op te stellen waarin de doelstellingen en de resultaten voor de verschillende jaren twee aan twee concreet met elkaar vergeleken worden³⁴. De Minaraad stelt vast dat aan deze vraag geen gevolg is gegeven.

Vereisten volgens Besluit van de Vlaamse Regering. In het Bosgroepenbesluit³⁵ geeft artikel 7 §2 °2 de voorwaarden waaraan het aanvraagdossier moet voldoen³⁶. Het komt er op neer dat in Bijlage II van datzelfde besluit een lange lijst is opgenomen met elementen waarover een bosgroep dient te rapporteren. De Minaraad stelt vast dat het dossier van onderhavige erkenningsaanvraag en dat van de Bosgroep Zuidwest Brabant waarover de Minaraad op hetzelfde moment advies uitbrengt sterk van structuur en invulling verschillen. Zo bevat het beleidsplan bij dit dossier een sterkte/zwakteanalyse³⁷ en een reeks tot op het niveau van acties geoperationaliseerde strategische doelstellingen³⁸. Het andere dossier bevat die niet. Het blijft ook moeilijk om een gefundeerd oordeel te vellen over de mate waarin de Bosgroep de hierboven vernoemde wettelijke voorwaarden uit het Bosgroepenbesluit respecteert. De Raad beveelt het ANB aan om zoals bij de erkenningen van Natuureservaten en Regionale Landschappen nu al het geval is, aan de bosgroepen een vast sjabloon voor het opmaken van een aanvraagdossier aan te bieden. Dergelijk sjabloon biedt (1) rechtszekerheid voor de

---

³⁰ Beleidsplan p. 20.

³¹ Verslag ANB, p. 10.

³² Bijlage 11 bij het activiteitenverslag.

³³ Verslag ANB, p.4.

³⁴ Advies 2010/65, Advies betreffende de definitieve erkenning van de bosgroep "Midden Oost-Vlaanderen"

³⁵ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het Agentschap voor Natuur en Bos kunnen meewerken in erkende bosgroepen van 26/06/2003

³⁶ Artikel 7 §2: "Het aanvraagdossier omvat de volgende stukken: (...) °2 een werkplan, zoals omschreven in artikel 6, 3°;". Artikel 6, °3: "Een werkplan voorleggen voor de eerste 6 jaar na de definitieve erkenning met alle elementen zoals opgesomd in bijlage II van dit besluit."

³⁷ Beleidsplan 2012-2017, pp. 15-16

³⁸ Ibid. pp.18-24.

aanvrager omdat hij precies weet wat van hem verwacht wordt, (2) transparantie voor de evaluatoren van een (her)erkenningdossier en (3) opvolgbaarheid doorheen de tijd op basis van objectieve criteria. Een indicatorentabel zoals onder titel 2 van dit advies kan daar integraal onderdeel van uitmaken.

5. Conclusie

De verschillende bemerkingen in acht genomen, verleent de Minaraad positief advies over de erkenning van de Bosgroep Antwerpen Zuid.

Hoogachtend,

Walter Roggeman,
Voorzitter Minaraad